

Udskriftsdato: 23. december 2025

KEN nr 9554 af 18/05/2022 (Gældende)

Ankestyrelsens principmeddelelse 16-22 om børnefaglig undersøgelse - forældrekompetenceundersøgelse - autoriseret psykolog

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 21-38946

Ankestyrelsens principmeddelelse 16-22 om børnefaglig undersøgelse - forældrekompetenceundersøgelse - autoriseret psykolog

Principmeddelelsen fastslår

Kommunen kan som led i en børnefaglig undersøgelse iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. En sådan undersøgelse betegnes en forældrekompetenceundersøgelse. Det er kommunen, som vurderer, om der er behov for at iværksætte en forældrekompetenceundersøgelse som led i en børnefaglig undersøgelse.

Når kommunen iværksætter en forældrekompetenceundersøgelse, skal en sådan undersøgelse foretages af en psykolog, der er autoriseret. Det er et krav efter serviceloven for de undersøgelser, der er iværksat efter 1. marts 2020. Autoriserede psykologer har særlig uddannelse og erfaring og er underlagt Psykolognævnets tilsyn og tilsynsforanstaltninger.

Formålet med brug af autoriserede psykologer er at styrke det faglige grundlag for kommunernes afgørelser om foranstaltninger, så barnet eller den unge og forældrene får den rette hjælp. Samtidig er det formålet at understøtte retssikkerheden for forældre, hvor anbringelsen af barnet eller den unge er begrundet i forældrenes forhold.

Det er afgørende for sikring af kvaliteten og for retssikkerheden for forældre, at det er den autoriserede psykolog, der selv foretager undersøgelsen. Det betyder, at det er den autoriserede psykolog, der skal udføre alle dele af undersøgelsen. Det er således ikke tilstrækkeligt, at undersøgelsen alene er underskrevet af en autoriseret psykolog, eller at den autoriserede psykolog alene har udført nogle delelementer af undersøgelsen.

Hvis undersøgelsen ikke er foretaget af en autoriseret psykolog, kan undersøgelsen ikke anvendes til at vurdere forældremyndighedsindehaverens forældrekompetencer. Myndighederne skal herefter vurdere, om der skal foretages en ny forældrekompetenceundersøgelse eller, om der er tilstrækkelige oplysninger til at behandle og træffe afgørelse i sagen.

De konkrete sager

I sag nr. 1 om genbehandlingsfrist for en anbringelse havde kommunen efter anbringelsen af et barn iværksat en forældrekompetenceundersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Undersøgelsen blev iværksat efter 1. marts 2020. Undersøgelsen var underskrevet af en autoriseret psykolog og en psykolog, der ikke var autoriseret. Det fremgik ikke af undersøgelsen, hvem der havde foretaget hvad i undersøgelsen. Forældremyndighedsindehaveren oplyste, at det alene var den psykolog, der ikke var autoriseret, vedkommende havde mødt i forbindelse med undersøgelsen. Ankestyrelsen konstaterede, at undersøgelsen ikke var foretaget af en på tidspunktet autoriseret psykolog. Ankestyrelsen vurderede, at undersøgelsen ikke kunne anvendes til at vurdere forældremyndighedsindehaverens forældrekompetencer. Ankestyrelsen vurderede i øvrigt, at de øvrige oplysninger i sagen var tilstrækkelige til, at der kunne træffes afgørelse om genbehandlingsfristen. Ankestyrelsen pålagde samtidig kommunen at foretage en ny udredning af forældremyndighedsindehaveren.

I sag nr. 2 havde kommunen i forbindelse med indstilling af et barn til adoption uden samtykke iværksat en forældrekompetenceundersøgelse af forældremyndighedsindehaverne. Undersøgelsen blev iværksat efter 1. marts 2020. Det fremgik af undersøgelsen, at der ikke havde været en autoriseret psykolog til stede under samspilsobservationerne. Det var en familiebehandler, der havde foretaget samspilsobservationerne. Ankestyrelsen vurderede, at forældrekompetenceundersøgelsen ikke kunne lægges til grund for vurderingen af, om det var sandsynliggjort, at forældrene varigt ville være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. Ankestyrelsen vurderede herefter, at sagen ikke var tilstrækkeligt oplyst til, at der kunne træffes afgørelse om adoption uden samtykke. Ankestyrelsen hjemviste sagen til fornyet behandling i kommunen.

Baggrund for at behandle sagerne principielt

Ankestyrelsen har besluttet at behandle to sager principielt. Det har vi gjort for at fastslå, at en forældrekompetenceundersøgelse skal foretages af en autoriseret psykolog, og at det er den autoriserede psykolog, der skal udføre alle dele af undersøgelsen.

Reglerne

Love og bekendtgørelser

Lov om social service (serviceloven), senest bekendtgjort i lovebekendtgørelse nr. 170 af den 24. januar 2022.

- § 50, stk. 5, 4. pkt., om brug af autoriserede psykologer i forbindelse med forældrekompetenceundersøgelser

Vejledninger

Vi har også anvendt Socialstyrelsens retningslinjer af 2021 for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser samt Psykolognævnets vejledende retningslinjer af 2021 for autoriserede psykologer.

Den konkrete afgørelse

Sag nr. 1:

A har klaget over børn og unge-udvalget i X Kommunes afgørelse om barnet B.

Ankestyrelsen har nu afgjort sagen i møde.

Resultatet er:

- Sagen skal tages op igen om 1 år fra vores afgørelse

Det betyder, at vi ændrer børn og unge-udvalgets afgørelse.

- Kommunen skal opdatere den børnefaglige undersøgelse af B med en udredning af B's vanskeligheder og behov. Kommunen skal også opdatere den børnefaglige undersøgelse med en udredning af forælder A's vanskeligheder og behov. Kommunen skal gennemføre den opdaterede undersøgelse inden for 4 måneder fra vores afgørelse

[...]

Vi pålægger kommunen at gennemføre afgørelsen.

Begrundelsen for afgørelsen om genbehandlingsfrist

Sådan vurderer Ankestyrelsen sagen

Vi vurderer, at der inden 1 år fra vores afgørelse er grund til at beslutte, om B fortsat skal være anbragt uden for hjemmet.

Oplysningerne i sagen tyder på, at både A og B's forhold vil ændre sig væsentligt inden for denne periode.

Hvad er afgørende for resultatet

Vi lægger vægt på, at A's egne oplysninger om, at hun har udviklet sig positivt, og at hun fører et mere stabilt liv.

Vi lægger videre vægt på, at forældrekompetenceundersøgelsen af A efter vores vurdering ikke er valid, og at den ikke opfylder kravene i serviceloven. Vi har på denne baggrund ikke fundet grundlag for at anvende undersøgelsen i sagen.

Vi lægger i den forbindelse vægt på, at der er behov for nærmere at undersøge udviklingen hos A, herunder om udviklingen forventes at fortsætte. Vi lægger også vægt på, at der er behov for at undersøge udviklingen hos B.

[...]

Vi er opmærksomme på, at A ønsker en genbehandlingsfrist på 6 måneder, og at det anføres, at en ny undersøgelse af A og B vil kunne gennemføres inden for denne frist. Det ændrer ikke ved resultatet, fordi vi ud fra sagens nuværende oplysninger vurderer, at A ikke inden for fristen vil kunne imødekomme B's særlige omsorgs-, udviklings- og behandlingsbehov i hjemmet, selv med støtteforanstaltninger.

Vi bemærker, at foranstaltninger skal ophøre, når formålet er nået. Det betyder, at kommunen løbende skal vurdere om der er grundlag for anbringelse, herunder også på baggrund af en ny udredning af A og B.

[...]

Oplysningerne om B og A fremgår særligt af [...]

Om reglerne

Vi har brugt servicelovens regler om, at børn og unge-udvalget senest skal afgøre sagen igen inden 2 år. Dette gælder, når barnet eller den unge har været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år før udvalgets afgørelse. Børn og unge-udvalget og vi kan fastsætte en kortere eller længere frist.

Begrundelsen for afgørelsen om børnefaglig undersøgelse

Sådan vurderer Ankestyrelsen sagen

Vi vurderer, at kommunen skal foretage en udredning af både A og B.

Udredningen skal indeholde en vurdering af A's evner til at varetage omsorgen for B i dagligdagen, eventuelt med støtte eller anden hjælp.

Udredningen skal desuden beskrive B's vanskeligheder og behov.

Kommunen har ikke i fornødent omfang undersøgt disse forhold.

Hvad er afgørende for resultatet

Vi lægger vægt på, at Ankestyrelsens børnesagkyndige konsulent vurderer, at forældrekompetenceundersøgelsen ikke bør anvendes. Det bemærkes, at undersøgelsen ikke er foretaget af en på tidspunktet autoriseret psykolog.

[...]

Vi bemærker i den forbindelse, at det ikke fremgår af undersøgelsen, hvem der har lavet tests, samspilsobservationer m.v. Vi bemærker også, at A på mødet i Ankestyrelsen fortæller, at hun aldrig har mødt den anden psykolog.

Vi bemærker, at der på denne baggrund kan være tvivl om konklusionerne i forældrekompetenceundersøgelsen. Vi vurderer således, at undersøgelsens konklusioner ikke kan tillægges vægt.

[...]

Oplysningerne om B og A fremgår særligt af begrundelsen for genbehandlingsfrist.

Om reglerne

Vi har brugt servicelovens regel om, at kommunen skal undersøge barnets eller den unges forhold, hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Kommunen kan lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog. Undersøgelsen gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år.

Det er kommunen, der træffer afgørelsen om undersøgelse af et barns eller en ungs forhold. Hvis kommunen undlader dette, kan vi træffe afgørelsen og pålægge kommunen at gennemføre undersøgelsen.

Mødebehandling

Sagen er behandlet på møde. På mødet stemmer deltagerne om resultatet.

Der er enighed om afgørelsen.

Du kan læse mere om, hvordan Ankestyrelsen behandler sager på møde på www.ast.dk.

En børnesagkyndig konsulent har deltaget i sagens behandling med råd og vejledning.

Sag nr. 2:

Ankestyrelsen har truffet afgørelse i møde den 26. august 2021 om bortadoption af C, født den 9. april 2021 uden samtykke fra A og B.

Børn og unge-udvalget behandlede sagen i møde den 25. juni 2021.

Resultatet er:

- Vi hjemviser sagen til fornyet behandling i kommunen

Vi er således kommet til et andet resultat end børn og unge-udvalget om adoption uden samtykke.

[...]

Begrundelsen for afgørelsen om at hjemvise sagen om adoption uden samtykke

Sådan vurderer Ankestyrelsen sagen

Vi vurderer, at sagen ikke er tilstrækkeligt belyst til, at der på det foreliggende grundlag kan tages stilling til spørgsmålet om adoption uden samtykke efter adoptionslovens regler.

Hvad er afgørende for resultatet

Vi lægger vægt på, at forældrekompetenceundersøgelse og prognosevurdering af 1. maj 2021 er mangelfuld.

Vi lægger i den forbindelse vægt på, at det fremgår af tillæg af 15. august 2021, at den autoriserede psykolog X ikke har været til stede ved samspilsobservationerne, der alene er foretaget af familiebehandler Y.

[...]

Oplysningerne fremgår særligt af [...]

Om reglerne

Efter adoptionsloven kan de i særlige tilfælde meddeles bevilling af adoption af et barn, selv om der ikke foreligger samtykke fra forældrene, når hensynet til barnets tarv/bedste afgørende taler for dette.

Vi har brugt adoptionslovens regel om, at adoption af et barn kan meddeles, hvis betingelserne for anbringelse af barnet uden for hjemmet i servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1 eller nr. 2, er opfyldt, og at det er sandsynliggjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til, at varetage omsorgen for barnet, og adoption af hensyn til kontinuiteten og stabiliteten i barnets opvækst vil være det bedste for barnet.

Ved vurderingen af om adoption er det bedste for barnet indgår også betydningen af, at barnet og eventuelle søskende stilles uens ved en adoption, samt at barnet er adopterbar.

Vi har desuden brugt servicelovens regler om, at Ankestyrelsen påser om kravene til indstillingen til børn og unge-udvalget i en sag adoption uden samtykke er opfyldt.

Mødebehandling

Sagen er behandlet på møde. På mødet stemmer deltagerne om resultatet.

Der er enighed om afgørelsen.

Du kan læse mere om, hvordan Ankestyrelsen behandler sager på møde på www.ast.dk.

En børnesagkyndig konsulent har deltaget i sagens behandling med råd og vejledning.